

MARIBOR

Pesamezne številke:
Navadne Din 1
ob nedeljah Din 1-50

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 12 uri
datuma naslednjega dne ter sta
mesечно po pošti D 12-50, za 1
semestvo D 20-50, dostavljen na
D 14, na izkaznice D 12-50
izdati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA"
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4

Pesamezne številke:
Navadne Din 1
ob nedeljah Din 1-50

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru,
Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje.
Telefon internih št. 278.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. — SEIS političnega
odpisa št. 11.787.

Na naročila brez denarja in se
ne vrne. — Rokopis se ne vrača.

Leto: IV.

Maribor, nedelja 26. avgusta 1923.

Številka: 192

Politično društvo za mariborsko oblast.

(K dr. Kukovčevem članku.)

Dr. Kukovec je v svoji razpravi »Politično društvo za mariborsko oblast« o-tvoril vprašanje o naši domači hiši, o pokrajini, ki spada po zakonu o razdelitvi države na oblasti pod našo mariborsko oblast, Vel, ki nas je ta pokrajina rodila in vsi, ki si ustvarjajo v tej pokrajini svojo eksistenco, svojo ožjo domovino, vsi smo poklicani, da iz ljubezni do svoje rodne grude, do zemlje, ki nas preživlja, storimo za dobrobit in napredek te zemlje vse, kar je v naših močeh. Tako bomo izpolnjevali zgodovinsko nalogo, ki nam jo je dala usoda, ko nas je posadila v te kraje in bomo tudi za se in za svoje potomce delali prav.

Prav je, da dr. Kukovec slika naš gospodarski in politični položaj pesimistično. Predvsem je treba resnici pogledati naravnost v oči. Naše politične in gospodarske razmere so res žalostne.

Naš vnanji politični položaj ni rožnat. Obdana je naša država krog in krog od neprijaznih nam sil. Naše opore v zunanjem svetu niso jake in so nesigurne. Naša zemlja je velika in naravno bogata, ta naravna bogastva pa niso v eksploataciji. Zunanji svet nam je zaviden teh predpogojev našega širokega razvoja, ki je ob skupnem in smotrenem delu vseh poklicanih mogoč. Samoniklemu razvoju naša zemlja stavi skoro cel svet zapreke, ker upa, da jo bo sam eksploatiral. Tako imajo vsi bližnji in daljni naši sosedje in prijatelji interese, da nas rušijo. Eden sam, niti Srb, niti Hrvat in še manj Slovenec, niti ena stranka sama, če tudi je radikalna, ne bo kos v tej gigantski borbi proti konkurenci, ki je bogata, dobro oborožena in edina.

Tudi naše razmere doma v naši kraljevini so slabe. Lovimo se okrog teoretičnih vprašanj, smo li Srbi, Hrvati in Slovenci en narod ali bratje, ki naj vodijo ločeno gospodarstvo. Bojujemo se z vsemi silami svojega duha v srditih bojnih strank, ki bi objektivnemu gledalcu komaj mogle obrazložiti, kaj jih loči. Pleče se okrog oseb, ko da bi bile le te ideje in misel in cilj napredka. Vsa stremeljenja združiti sorodno misleče v enoto in vse v delo za dobrobit celote, države, od katere napredka edino gre posamezniku spas, propadajo ob osebnih sporih, ambicijah in sovraštvu voditeljev.

V takem položaju je naravno, da se nam visem skupaj ne godi dobro in ne more se nam boljše goditi, če predpogoj za to ne bomo sami ustvarili.

Dr. Kukovec je načel vprašanje izboljšanja danih razmer doma, v naši mariborski pokrajini. Politični položaj v naši državi danes ni tak, da bi mogli razpravljati o možnostih regeneracije za celo državo. Prišli bomo pa tudi k oilju, če zdravimo od spodaj navzgor. Verjetno je, da bo ta pot tudi uspešnejša.

Ozdravimo politične razmere doma, v naši mariborski pokrajini, v kolikor je to v naši moči, skušajmo izvesti pri nas gospodarsko konsolidacijo, ki je v največji meri v naših rokah, in storili smo velik korak naprej za svoj dobrobit in verjetno je, da bo zgled vlekla, da bomo našli tudi drugod lokalne patrijote. Tako bomo pripravljali pot k boljšemu za vse.

Mnenja sem, da je pot, ki nam jo kaže dr. Kukovec, taka, da se lahko po isti bližamo izboljšanju naših političnih in gospodarskih prilik.

Dr. Lipold.

Obisk Nj. Veličanstva kralja Aleksandra v Mariboru.

Podaljšanje Industrijsko-obrtne vzorčne izložbe.

Maribor, 25. avgusta. (Izv.) Na željo Nj. Vel. kralja, pokrovitelja Industrijsko-obrtne vzorčne izložbe v Mariboru se razstava podaljša do vključno ponedeljka 28. avgusta, za kateri dan se pričakuje obisk Nj. Veličanstva kralja Aleksandra.

Za čas kraljevega obiska bo dovoljen vstop v razstavne prostore le proti posebni legitimaciji, ki se bodo izdajale v upravi razstave in sicer v soboto, dne 25. tm. od 18. do 24. ure, v nedeljo, dne 26. tm. od 8. do 24. ure, ter v ponedeljek od 7. do 10. ure dopoldne. Legitimacije se glase na ime lastnika.

Mussolinjev ultimatum.

Rim, 24. avg. Takajšnji »Messagero« poroča: Ze dne 8. avg. je Mussolini izročil jugoslov. delegaciji v paritetni komisiji memorandum, v katerem izraža svoje nezadovoljstvo nad tem, da jugoslov. delegacija zavlačuje rešitev reškega vprašanja, češ da je Italija z izpraznitvo tretje cone in z izvršitvo jadranskega sporazuma pokazala dobro voljo. Mussolini zahteva sporazum do 31. avgusta, ker bo sicer primoran pridržati si svobodo akcije. »Messagero« pravi, da bo Italija v tem slučaju opovedala rapalsko pogodbo; reško vlado prevzame paritetna komisija, ki izroči politično in administrativno upravo Reke italijanski vladi; paritetna komisija upravlja železnico po skupnem konzorciju; luka Baroš in

Občinstvo se pozivlja, da se za časa najvišjega obiska podredi vsem odredbam in navodilom razstavnega odbora ter sploh skrbi povsod za najstrožji red.

Radi podaljšanja razstave lahko odstranijo razstavljalci svoje razstavno blago šele v torek zjutraj, priporočamo pa, da vsak svojo stojnico še ponovno lepo uredi.

PREBIVALSTVU MESTA MARIBOR.

V pričakovanju obiska Nj. Vel. kralja pozivam prebivalstvo, da okraši svoje hiše z narodnimi in državnimi zastavami. Podžupan: Družovčič.

Delta prideta sicer pod jugoslov. suvereniteto, ostaneta po 99 tel nerazrešljiva dela korpusa mesta Reke.

Rim, 24. avgusta. »Agenzia Stefane« poroča: Nek takajšnji list je objavil vest, da je Italija poslala Jugoslaviji ultimatum. Ta izraz je pretiran. Gre zgolj za pismo ministrskega predsednika Mussolinija, ki ga je poslal paritetni komisiji in v katerem izraža željo, da bi komisija še tokom tega meseca zaključila svoje delo.

Rim, 25. avgusta. (Izv.) Ministrski predsednik Mussolini je pozval italijansko delegacijo paritetne komisije, naj še tokom tega meseca dokonča svoje delo. Mussolini je nato včeraj zvečer odpotoval v Levanto, kjer biva njegova rod-bina.

Protijugoslovenska zarota v Macedoniji.

Atene, 25. avgusta. (Izv.) Iz jugoslovenske Macedonije prihajajo poročila o protijugoslovenski zaroti, ki je naperjena zlasti proti današnji vladi. Centralna zarotnikov je v Strumici. Tam je bilo a-retiranih v zvezi s temi vestmi mnogo oseb in so tamošnji zaporji že prenapolnjeni. Ker je brez dvoma, da je organizirana zarota iz Bolgarije, je naša vlada

podvzela pri bolgarski vladi tozadevno diplomatske korake. Grško časopisje ne piše, ali se razteza zarota tudi na grško Macedonijo, potniki, ki prihajajo iz Grčije, pa pripovedujejo, da je prišlo tam že do ostrih spopadov med grškim vojaštvom in zarotniki. Po vsej Macedoniji se razvija močna avtonomistična propaganda.

Na potu do sporazuma v reparacijskem problemu.

Pomirljive izjave nemških in antantnih politikov.

Berlin, 25. avgusta. (Izv.) V svojem govoru, ki ga je imel državni kancelar dr. Stresemann včeraj na njemu v čast prirejenem zajutruku, je povdarjal, da vse buje angleška nota pomembne smernice za praktično rešitev ruhrskega in reparacijskega problema. Tudi francoski ministrski predsednik je v svojem govoru v Charville naglašal praktično rešitev teh perečih problemov. Kar se tiče nemških garancij, vztraja dr. Stresemann na memorandumu z dne 7. junija t. l. ter se današnja vlada popolnoma priključuje predlogom svoje prednice. Za svobodo nemške zemlje, za nemško suvereniteto in konsolidacijo nemških razmer se mu te žrtve ne zde previsoke in je pripravljen žrtvovati že del nemškega gospodarstva, da izpolni reparacijske obveze, ki jih je prevzela Nemčija z mirovnimi pogodbami. Nikakor pa ne more pristati na to, da bi se kot garancije vzelo Poruhrje in tamošnja nemška posestva. Za Nemčijo ni nikakega porenskega vprašanja, ki bi ga moral rešiti mednarodni forum. Porenske dežele imajo pravico, da same odločijo, v kakih obliki in v kakem razmerju hočejo živeti v okvirju nemške države. Za nas pa je Porenje življenjsko vprašanje. Z zadovoljstvom sem vzol na znanje izjavo francoskega ministrskega predsednika, je končal dr. Stresemann

svoj govor, da Francija ne zasleduje z zasodbo Poruhrja političnih ali anekcijskih ciljev. S to izjavo pa stoje v nasprotju predlogi francoske vlade glede rešitve tega problema. Značilo pa bi politični diletantizem, če bi Nemčija gradila svojo politiko na razdor v veliki antanti. Nemčija upa in računa samo na zdrav sporazum med zavezniki samimi na eni in med zavezniki in Nemčijo na drugi strani.

Pariz, 24. avgusta. Listi poročajo, da belgijski odgovor vladi Velike Britanije vsebuje najprej odgovor na argumente lorda Curzona, tičeče se razdelitvenega ključa, ki je bil sprejet na konferenci v Spa in po katerem gre Belgiji prednost pri reparacijah, dočim je v resnici Velika Britanija dobila tako visoko svoto kakor Belgija. V vprašanju zasedbe Poruhrja se belgijsko stališče docela ujema s francoskim. Nato belgijska vlada razvija reparacijski načrt, ki naj služi kot podlaga medministrskim pogajanjem.

BORZA.

Curih, 25. avgusta. (Izv.) Predborza. Pariz 31.15, Beograd 5.65, London 25.21, Berlin 0.000115, Praga 16.25, Milan 23.85, Newyork 553.25, Dunaj 0.0078, žig. krone 0.007825, Budimpešta 0.08 ena osmina.

Katoliški shod.

Maribor, 25. avgusta.

Desettisoči slovenskega ljudstva bodo danes in jutri manifestirali po beli Ljubljani. Za katoliška načela! Tudi. A okvir je tako širok, da je v njem dovolj prostora za najrazličnejše namene. V vseh časih je bilo tako. Glavno je, da so se široke mase tolažile z onim svetom, gospodje z mitrami na glavi pa so si delili oblast z vsemi mogočniki tega sveta. Zato bo tudi v Ljubljani mnogo lepih besed o »prenovitvi v Kristusu«, a prava, resnična prenovitev bo tako daleč, kakor je bila pred enim tisočletjem. Če bo iz lepih besed in idealnih načrtov kaj plemenitih, tostranskemu življenju koristnih dejanj — tedaj bo delo katoliškega shoda poplačano samo na sebi. Toda najverjetnejše je, da se bodo ljudje vrnili tak kot so bili in življenje bo šlo svojo pot. Oni, ki bodo na shodu oznanjali prepoved in prenovitev vsega življenja v duhu Kristusove ljubezni, bodo po shodu — v praktičnem življenju — sejali sovraštvu, nestrpnosti, politične prepire. Saj jih poznamo! To so ravno isti ljudje, ki pri nas vedrilo in oblačijo v klerikalni stranki. Katoličanstvo ni pri nas tako svobodno konfesionalno gibanje kot je na pr. v Ameriki. Katoliška duhovščina niti ne vprašuje, koliko si religiozen, koliko vera ravna dejanja in nehanja njegova življenja. Njo predvsem zanima, ali boš podpiral stranko s katoliškimi načeli, stranko, katere steber je duhovščina; ali boš volil njene kandidate in tako pomagal duhovščini do vpliva v državi. Dočim je bila katoliška politika v Avstro-Ogrski strogo lojalna, izrazito dinastična in konzervativna, je v Jugoslaviji — državi, kjer imajo večino pravoslavni, muslimani ter manjši konfesije, izredno bojevitna in opozicijska. Naloga naše duhovščine bi bila, da vsaj na naših tleh spravi Iztok z Zapadom, t. j. da živi s pravoslavni in najboljših odnosjih, tembolj, ker bistvenih verskih razlik ni — toda ker tega noče Rim, nočejo tudi Mahničevi učenci. Katoliški shod v Ljubljani bo to vprašanje reševal strogo z rimskega vidika, a Rim pozna samo en kompromis: da se pravoslavni patrijarhi poklonijo pred nezmotljivim, ki je iz duhovnega simbola Kristusovega namestništva na zemlji napravil vprašanje oblasti rimskega škofa.

Tako se torej tudi s povsem cerkvenega vidika ne obeta nič drugega kot potrditev dosedanje cerkvene politike, ki je ravno Slovenom nenaklonjena, kar se je pokazalo v vseh primerih, kjer sta trčila nacionalni in cerkveni interes. Kar se tiče odnošajev napram državi, pa vidimo na katoliškem shodu ravno iste ljudi, ki vodijo in pišejo klerikalne liste. Ti ljudje nam ne morejo povedati nič novega, o njih vemo samo to, da v politični praksi ne poznajo krščanskih načel, najmanj pa ljubezni do svojih nasprotnikov, ljubezni, ki jo je božanska Učitelj pokazal celo napram onim, ki so ga pribili na križ.

Manifestacija v Ljubljani nas tedaj zpanušča hladne. Vemo, na kakšna slovenska čustva je preračunjen njen zunanji blesk in pomp in — kakšni so ljudje pod kožo. V Ljubljani bo vse: odprte cerkve, sveče pred tabernakelji, spovednice, procesije, shodi o veri in neveri, o državi in družbi, o ženski volni pravici, o katoliški modi itd. Tam bo mnogo duhovščine, redovnikov in redovnic, mnogo dobrih žensk z moleki v rokah, mnogo bednih in nesrečnih, ki vrnjujejo v boljši svet okraj groba. Vzvišena je ta vera — je žal združena tudi z denarjem, svetovnim gospodarjem, in tako se celo izmed največjih svetinji reži — človeški pohlep po gmotnem blagostanju. — Nad katoliškim

shodom pa bo plaval blagoslov papeževga nuncijsa, ki bo poslal v Rim najugodnejše poročilo.

Časi se spreminjajo, z njimi tudi ljudje. Med gromovniki zadnjega ljubljanskega katoliškega shoda je bil takratni voditelj SLS dr. Šušteršič. Shod je izrekel globoko ndanost avstrijskemu cesarju, »apostolskemu veličanstvu«. Danes ni več »apostolskega veličanstva«, danes se klerikalci sramujejo pesmi »S kanoni vas pozdravimo — vi Srbi...«, ki jo je objavilo vodilno glasilo katoliške politike. Na V. katoliškem shodu zastopa novo državno oblast minister iz Beograda, hkratu pravoslavni (razkolniški) svečenik. Da, časi so se spremenili! Pa tudi ljudje! Mogočim gromovnik zadnjega katoliškega shoda dr. Šušteršič je objavil brošuro, kjer se kesa nad svojo preteklostjo in zapisuje klerikalizmu smrti križ na čelo...

Tudi čreda se včasih spreminja, ne samo pastirji!

Politične vesti.

* Dr. Kukovčeva razprava o političnem društvu in »Straža«. Stvarno in globoko zamišljeno razpravo g. dr. Kukovca o »Političnem društvu za mariborsko oblast« je vzela »Straža« za povod plitvega smešenja. Tak odmev nas ni premetil in gotovo ne bo nikogar motil, resno razpravljati o resnem vprašanju.

* Velik demokratiški shod se vrši danes v nedeljo v Kostajnici na Hrvaškem. Na shodu bodo govorili dr. Kosta Kummanudi, dr. Gjorgje Branković, dr. Lukinč, Svetozar Pribičević in drugi ugledni demokratiški voditelji. Shoda se udeležijo več tisoč ljudi iz Hrvaške in iz Bosne.

* Glas vpljočega v puščavi. Državni tajnik Sv. Očeta je 25. aprila t. l. poslal vsem italijanskim škofom zaupno okrožnico, ki se glasi: »Podpisani kardinal ima čast priobčiti Vaši Prezvišnosti, da Sveti Oče, sklicujoč se na okrožnico z dne 2. oktobra 1922, katera je bila poslana vsem ordinarijem Italije, znova priporoča, da se ji pokoravajo. Njega Svetost hoče, da se vsi oni, ki predstavljajo v katerikoli obliki verske interese, drže pravil najstrožje previdnosti in se izogibajo tudi samo videza pripadanja kakih politični stranki in podpiranja iste.« — Tako govori papež, najvišji predstojnik vesoljne katoliške duhovščine, toda njegov glas je glas vpijočega v puščavi, kajti naša duhovščina se ne briga za njegove želje in ukaze, ona se peča dalje s politiki in prednjači v surovosti in strankarski podivjanosti. Ubogi papež!

* Volitve v oblastne skupščine. Kakor poročajo iz Beograda, se vrše v ministru notranjih zadev priprave za volitve v oblastne skupščine, ki bi se imele vršiti 20. oktobra. Med tem se mora izvesti likvidacija pokrajinskih uprav.

* Radič za odcepitev Hrvaške od Jugoslavije. Glasom poročil našega poslanika v Londonu je pričel Radič preko

»Balkanskega komiteja« širiti po angleškem tisku propagando za odcepitev Hrvaške od Jugoslavije ter ustanovitev neodvisne hrvaške države z republikanskim režimom, katerega bi seveda v celoti reprezentirala oseba g. Stipice Radiča. Izgleda pa, da tudi pri tem Radič ne bo imel uspeha. Angleški tisk je nampram njemu skrajno rezerviran in išče vedno informacij pri našem poslanstvu.

* Obnovimo babilonski stolp! Ljubljanski »Slovenec« je objavil iz Prekmurja dopis, ki diši po »dičnem« poslanec SLS, Šiftarju, in v katerem med drugimi konfuoznostmi zahteva od oblasti spoštovanje prekmurskega »jezika«. Sicer ne pove, kako naj izgleda to spoštovanje, pa menda bi pač naj bile šolske knjige vse v prekmurščini, uradi bi naj izdajali odloke in fermane v prekmurščini itd. To bi se dalo sklepati iz tega, da zahteva od uradnikov, predno kompetirajo za Prekmurje, naj se nauče prekmurskega jezika. Upamo, da g. Šiftarje s prihodnjim šolskim letom ustanovi na ljubljanski univerzi stolico za prekmurski »jezik«, ter da se bodo morali vsi uradniki, ki so že v Prekmurju ali hočejo tja, posvetiti najmanj enoletnemu študiju prekmurščine. Ker tak privilegij samo ob sebi umevno ne bo ostal brez dobrega uspeha na druge prebivalce Slovenije, bodo začeli Preleki zahtevati šolske knjige in uradovanje v preleščini, Pohorci v svojem pohorskem »jeziku«, in ta proces bo brez dvoma zelo blagodejno uplival na naš kulturni razvoj. Bistroumnost in logika »Slovenčevga« člankarja sta nenadkriljiva — na ljubljanski univerzi pa bomo imeli v kratkem stolice za najmanj 10 »jezikov«, ki se govore v naši Sloveniji. Slava, večna slava!

* O predstojem hrvatsko-srbskem sporazumu ve poročati »Slov. Naroda«. Sklenila se bo baje pogodba v smislu svoječasne nagodbe Hrvaške z Ogrsko. Hrvati bi dobili zopet bana.

* Država Todor Aleksandrova. Bitoljska »Južna Zvezda« poroča, da je sedanja bolgarska vlada za posebne zasluge, katere so si stekli makendonstvujušči za revolucijo, priznala njihovemu glavnemu področju v okolici Džumaje, Petriča, Melnika, Nevrokopa in Mehojave nekako samostojnost ali najširšo avtonomijo. Samostojna makedonska država, katero vodi kot nekaj despot Todor Aleksandrov v Džumaji, ki je njeno glavno mesto, je v vsakem oziru neodvisna od sofijske vlade; nastavlja sama uradnike itd., njena vojska pa so makedonski komitaši, ki so njeni pravi gospodarji. Vsak komitaš je na tem ozemlju nedotakljiv in podrejen samo Todoru Aleksandrovu. To je najlepši dokaz, koliko so vredne Cankove izjave, da ni v nikaki zvezi z makedonstvujušimi in Todorom Aleksandrovom.

* Nemški fašisti se pripravljajo na diktaturo. Berlinski listi poročajo, da se je te dni mudil v Berlinu vodja nemških fašistov, Hitler, ter imel s tamkajšnjimi fašistovskimi voditelji daljše konference,

dičeze; zato je papež proglasil, da je zbor odgojen. Predno je bilo mogoče delo nadaljevati, so Italijani zasedli Rim. Vatikanski cerkveni zbor ni bil več sklican.

Boj z vladami. Italijanska vlada je po zasedbi Rima dala odglasovati zakon, s katerim so bili urejeni odnosi Italije do Vatikana. Papež je bil proglašen za nedotakljivega kakor kralj in je dobil značaj in čast vladarja; ostal je v svoji vatikanski palači gospodar, ki ima pravico sprejemati odposlance tujih vlad in korespondirati s katoliškimi škofi vesoljnega sveta. Italija mu je zagotovila letni dohodek 3.225.000 frankov.

Papež ni priznal ne ujedinenja ne zakona. Odklonil je vsako nadaljnje pogajanje, se zaprl v Vatikan in se proglasil za »moralnega jetnika«. Od leta 1870. ni niti on niti kateri njegov naslednik zapustil Vatikana in tudi ni sprejel od italijanske vlade zagotovljenih dohodkov.

Pij IX. ni priznal rimske vlade in jo je nazival še dalje »piemontska vlada«; prepovedal je italijanskim katolikom, da jo priznavajo in da se udeležujejo volitev. Ukaz se je glasil: »Ne volilcev ne izvoljenih!»

Katoliki ostalih držav so se trudili, pridobiti svoje vlade za akcijo, da bi bila papežu povrnjena posvečena moč.

na katerih so bile določene podrobnosti glede vzpostave fašistovske diktature v Nemčiji. Glasom nekega socialističnega lista je Hitler določen za predsednika fašistovskega triumvirata, ki naj bi vladal Nemčiji. Ugotovljeni so bili tudi načrti za preobrat in Hitler je bil pooblaščen, da vodi tudi že sedaj vse nemško fašistovsko gibanje na diktatorski način. Vse nemške fašistovske organizacije in vsi člani morajo brezpogojno izpolnjevati Hitlerjeve ukaze. Prva fašistovska akcija se pričakuje za 2. septembra.

* Volilna koalicija na Koroškem. V sredo se je vršil v Celovcu sestanek predstavnikov koroških nemških meščanskih strank, na katerem se je razpravljalo o skupnem nastopu pri predstojem deželno- in državnozbornskih volitvah. Za skupen nastop so se izjavili krščanski socialisti, koroški deželni zvezarji in velikonemci. Nemški narodni socialisti na koalicijo niso pristali in gredo v volitve samostojno. Tako bodo vložene za predstojem volitve na Koroškem štiri glavne liste: lista nemško-meščanske koalicije, socialnodemokratska lista, narodnosocialistična lista in slovenska narodna lista. Socialni demokrati, ki so imeli doslej večino, bodo vsled nove meščanske zveze to večino gotovo izgubili in se splošno pričakuje, da bodo silno nazadovali.

* Italijanska vlada in slovenski župan. »Goriška Straža« poroča, da je italijanska vlada odstavila v Medani slovenskega župana Jos. Gradnika. Kot vzrok navaja stvari, ki samo dokazujejo, da g. Gradnik ni zakrivil ničesar drugega nego da je ostal značajan Slovenec, je slovensko uradoval itd.

Dnevna kronika.

— Reprezentativno potovanje češko-slovaških industrijalcev v Jugoslavijo. Kakor doznavamo, prirede češkoslovaški industrijalci na pobudo češkoslovaško-jugoslovenske industrijske zveze meseca oktobra t. l. reprezentativno potovanje v Jugoslavijo. Posetili bodo vsa važnejša industrijska središča, kakor Maribor, Ljubljano, Tržič, Jesenice, Zagreb, Karlovac, Plitvička jezera, Beograd, Zenica, Sarajevo, Dubrovnik, Boko kotorsko, Split in hrvatsko Primorje. V Mariboru ostanejo gostje, krog 300 oseb, en dan ter si bodo gledali tudi falsko elektrarno in tovarno za dušik v Rušah. V Beogradu se bo vršila velika konferenca z jugoslovenskimi gospodarskimi krogi.

— Konec mlinarske stavke. Ker delodajalci niso pristali na zahtevano povišanje mezd, so mlinarji v celem Banatu zastavkali. Te dni je prišlo do sporazuma. Lastniki mlinov so pristali na 30 odstot zvišanje mezd. S tem je stavka končana in obrat v vseh mlinih zopet vzpostavljen.

— Radikalna korupcija. Bosanskim radikalom že dolgo ni bil po godu dr. Krulj, šef zdravstvenega odseka pri po-

krajinski upravi v Sarajevu, ker se ni hotel »poradikaliti«. Razne radikalne kapacitete so rovarile proti njemu na vse mogoče načine, da bi pa stvar bila hitreje rešena, so inscenirali v svojem časopisju divjo gonjo proti dr. Krulju, kateremu so očitali vse mogoče in nemogoče. Napadani dr. Krulj je odšel radi teh napadov k uredniku in državnemu poslancu Kobasici ter zahteval zaščitenja, katerega pa mu ta ni hotel dati, pač pa ga je surovo nahrulil in hotel dejansko vreči iz uredništva »Srbske Reči«. Dr. Krulj pa se ni dal metati in suvati iz uredništva in tako je prišlo do klofutanja. Beogradska vlada pa je sedaj, dva dni po tem dogodku — dr. Krulja odstavila in penzionirala. Res žalostne so razmere v naši radikalni SHS.

— Vsem članom Zdravniškega društva v Mariboru! Prejeli smo: Oficijska kandidatska lista za Zdravniško zbornico se bo dogovorno s Zdravniškim društvom v Mariboru vpsalala v prihodnjih dneh naravnost od »Slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani«. — Prosimo vse kolege, da postopajo disciplinarno in volijo predložene kandidate, da zamore v Zdravniških društvih započeto delo dobiti primeren odmev v Zdravniški zbornici. — Za odbor: Dr. Fr. Jankovič ml., predsednik.

— Amerikanci rabijo Wringleyev žvečilni gumi (Cherwing gum) samo zato, ker isti pospešijo prebavo, odstrani željo varuje zobe pred gnilobo, odstrani neprijeten duh in suhoto v ustih. Znano je, da športniki in turisti ne smejo piti alkohola in tobaka, vsled tega je Wringley-žvečilni gumi za te najboljše nadomestek, vrhu tega pa se z istim pripravijo tudi mnogo denarja. Posebno priporočljivo je za delavce ker pri delu ne smejo kaditi in se z njim preženejo zaspanost in utrujenost. Wringley žvečilni gumi se dobi pri general zastopstvu drogerije »Adria«, Ljubljana, Selemburgova ulica in tudi po vseh drugih drogerijah.

— Razbojniški napad na vlak. »Ost-Express« prinaša iz Varšave vest, da je bil osebni vlak Minsk-Moskva na odprti progi zadržan od razbojniške tolpe. V vlaku so bili češkoslovaški industrijalci, ki so potovali na gospodarsko razstavo v Moskvo. Vsi potniki so bili oropani.

— Kuga v Carigradu. Najnoveše izjavke iz Carigrada javljajo, da se je tam pojavilo več slučajev kuge, vsi s smrtnim izidom. Oblasti so takoj podvzele potrebne sanitarne korake. Evakuacija zaveznih čet iz Carigrada se bo najbrže morala odgoditi.

— Velikanski gozdni požar je izbrnil v velikem gozdnem kompleksu »Kričevnik« pri Mostvini. Doslej je pogorelo 180 oralov gozda.

— Toča v Bački. V mnogih krajih Bačke je minuli teden padala toča, ki je napravila na polju in po vinogradih ogromno škodo. Škoda se ceni na več milijonov dinarjev. Ponekod je uničena vsa setev.

Ch. Seignobos:

Katoliška cerkev v 19. stoletju.

(Dalje).

Končno je papež dovolil podrobnejšo razpravo o vprašanju nezmotljivosti. Najprej je bil soglasno sprejet članek o katoliški veri in javno razglašen (24. aprila 1870). Potem je večina odločila, da naj se takoj reši vprašanje nezmotljivosti. Splošna razprava je trajala tri tedne; specijelna razprava pet tednov; nastopilo je 57 govornikov. Pri glasovanju se je izjavilo 371 članov za nezmotljivost, 88 proti, 66 za z dodatkom. Člani manjšine so takoj zapustili Rim. Med nevihto, ki se je medtem razdivjala, je papež Pij IX. slavnostno proglasil sprejetje dogme.

Dogma o nezmotljivosti je stilizirana sledeče: »Ko papež govori s svojega prestola, to je, ko v svojem apostolskem značaju kot pastir in učitelj vseh kristjanov... deli nauke o veri in morah... ima v sebi ono isto nezmotljivost, katero je božji Odršenik podelil svoji cerkvi.«

Med tem so dospеле vesti o vojni med Francijo in Nemčijo; bivanje v Rimu je postalo zbog hude vročine neprijetno, pa se je škofom začelo muditi v njihove

Poslanci pruske katoliške stranke so odposlali Viljemu še v Versailles spomenico, proseč ga, da obnovi papeževmoč (1871). V Franciji so desničarji sprejeli peticijo, da ima vlada intervenirati. A nobena vlada se ni dala pridobiti za kočljivo akcijo.

Papež se je sprl z nekaterimi vladami zbog drugega vprašanja. Vsi škofje, ki so bili nasprotniki nezmotljivosti, so se po zboru udali; le v Nemčiji so nekateri vsenčistični profesorji bogoslovja trdovratno nasprotovali novi dogmi. Njih škofje so jih izobčili iz cerkve, toda vlade jih niso hotele odstaviti. Ti razkolniki so sprejeli ime: starokatoliki. Sklicali so kongres v Monakovem in ustanovili posebno cerkev. Ker niso imeli škofa, so si ga izvolili; posvetil pa ga je janzenitski škof iz Holandije. Troje nemških vlad (pruska, badenska in hessenska) jim je podelilo enakopravnost s katoliki in omogočilo izvrševanje božje službe. Starokatoliki, ki so bili v glavnem meščani, polagoma pa so zginjali, ker si niso našli novih vernikov. Pij IX. je starokatolike obsodil in v Nemčiji se je vnel oster spor, ki je trajal do Pijeve smrti.

Tudi v Švici so imeli starokatolike, osebno v bernskem in ženevskem kantonu. Tu je nastala »krščansko-katoliška cerkev«, ki je uvedla bogosluž-

je v narodnem jeziku in volitev škofov. Starokatoliki so bili izobčeni, toda kantonske vlade so jih podpirale. Zeneva je dala katolikom pravico, voliti svoje župnike. Zvesti katoliki se niso nedeležili volitev, ostali pa so izvolili razkolniškega župnika. Spor je bil jako oster; dva škofa in papeški nuncij so bili izgnani iz Švice.

V Španiji je bila po revoluciji iz leta 1868 uvedena verska svoboda, veljavna tudi za nekatoliške veroizpovedi; škofje pa so se pridružili protivladni stranki absolutističnega pretendenta prestola don Carlosa. Pij IX. se je izjavil javno zanj in je pretrgal vse stike s špansko vlado, kar je trajalo do restavracije leta 1874.

V Avstriji je ustava iz leta 1867 uvedla versko svobodo in vlada je dala zakoniti zakone o šolah ter zakonsko pravico, priznavajočo enakopravnost vseh veroizpovedi, dasi je to bilo v nasprotju s konkordatom iz leta 1855. Pij IX. je proglasil te zakone za neveljavne, ali vlada je vztrajala na njih. Ko pa je bila javno proglašena papeževa nezmotljivost, je izjavilo ministru, da ta nauk povečuje papeževmoč, izpreminja tudi odnose med cerkvi in državo, naker se je Avstrija z novimi zakoni približala jožefinstvu. (Dalje.)

Fr. Podgorjani:

Hiše ali grobovi!

Prihajali bodo te dni tisočeri od vseh štirih vetrov, od blizu in daleč, iz naše in tujih držav. Prišli bodo, da se na lasne oči prepričajo, kaj smo lepega, velikega, koristnega ustvarili tekomi teh par let na polju industrije in obrti. Nočemo se prevzetno, bahavo trkati na prsi, češ, ustvarili smo več kakor so nam silno neugodne razmere dopustile. Vendar pa ne moremo ravno radi silno neugodnih razmer, ki tišče našo industrijo in obrt v Mariboru še zdatno bolj kot kje drugod, biti preskromni. Našim gostom lahko porečemo že vnaprej: ni nas strah vaše sodbe o našem gospodarskem delu.

Strah pa nas je o nečem drugem. Ne toliko pred onimi, ki naš Maribor že poznajo, marveč strah nas je pred sodbo onih, katerih bo ta pot prva v Maribor in ki bodo prihajali iz mest, ki se v kljub vsem težočam zavedajo, da je prva srb in dolžnost vsakega mesta preskrbeti streho tistim, ki je nimajo. Prišli bodo tudi iz mest, kjer je ta moralna zavest morda tudi že pokopana, toda kjer je namesto nje tem bolj živa zavest ponosa in egoistična zavest bodisi zdrave, bodisi tudi le špekulativne kalkulacije, namreč: čim več ljudi se more spraviti pod streho zdravih stanovanj, čim več raznih obratovališč more mesto nuditi, torej čim več se zida stanovanjskih in obratovališčnih poslopij, tem bolj se razvija mesto, tem manj revščine, žalostnega poginjavanja in lezenja v prerani grob, tem večji pogoj za bodočnost mesta. Oni, ki prihajajo iz takih mest, pri nas vsega tega ne bodo našli. Že, ko bodo stopili iz kolodvora v mesto, jih bo presenetila zunanost sicer lepih stavb, katerim pa se na prvi pogled pozna, da odkar stoje, še niso bile osvetežene, saj prebeljene. Videli bodo močnejše starodavne stavbe, komaj znonadstropne ali celo pritlične, ki bi nosile še dva do tri nova nadstropja, v katerih bi našlo zdrava stanovanja nad polovico teh, ki so danes doslovno ali vsaj takorekoč na cesti. Novejših malostanovanjskih kolonij s prijaznimi vrsti, kakor jih nam nudi vsako mesto, sploh ne bodo našli. Dve novi stavbi dveh bank, to je skoro vse, kar ima povojni Maribor gostom pokazati iz povojne svoje gradbene zgodovine. Sicer pa jim po sodbo o nas v tem oziru niti ni treba hoditi po mestu. Na razstavi sami lahko napišejo spričevalo o zavesti naše moralne dolžnosti, skrbeti za stanovanje, o našem ponosu glede razvoja mesta, o naši trgovski kalkulaciji glede kroženja zaslužka od stavbe na celobno življenje v mestu. Ta spričevalo bo za nas žalostno, da ne rečem naravnost arimotno. Od 10 večjih in skoro od toliko manjših stavbenih podjetij v mestu in okolici so na razstavi reprezentirane samo štiri. To so tista štiri podjetja, ki še niso klomala duha podvzetnosti in upanja v boljšo bodočnost.

V tem dokumentu bodo obiskovalci vzorčne izložbe že našli en vzrok gradbene pasivnosti Maribora. Nadaljne važne vzroke bodo opazili na vnanosti obstoječih hiš: glavno je, da imam jaz, lastnik hiše svoj ndobni dom, kaj me brigajo drugi, kaj me briga, ali se Maribor razširi ali ne, zame je dober tak kakor je, tudi ne reflektiram na zaslužek, ki kroži od stavbenika in raznih pri stavbi zaposlenih obrti na druge panoge gospodarstva, jaz za se imam dovolj. (To so skoro doslovni odgovori tistih, ki bi lahko pomagali k oživljenju gradbenega mrtvila. In če te ljudi opozoriš na nevarnost, ki prej ali slej tudi njim preti od strašne stanovanjske bede, te ironično zavrnejo, češ, kaj Vam ne pade v glavo).

Niso pa ti vzroki edini in najbolj žalostni. Zgodovina malostanovanjskih kolonij nas uči, da so si trpni stanovanjske bede povsod tam, kjer so obstojali slični vzroki, znali sami pomagati. Trpljenje posameznih je rodilo zavest skupne odgovornosti v gestu: vsi za enega, eden za vse. Prijeli so sami za delo. S tem, da so enemu sotrpnu pomagali do lastne strehe, je bilo pridobljeno eno, če tudi slabo dosežanje stanovanje za drugega, ki sploh ni imel strehe. Četudi polagoma, vendar po tej poti so nekoč prišli vsi na ta način združeni do lastnega doma ali vsaj do lastnega ali sicer boljšega stanovanja. To pot združne samopomoči najdemo danes še bolj kot prej ravno v tistih deželah, kjer so denarne in druge razmere še

bolj žalostne kakor so pri nas (n. pr. v Avstriji).

Ta zavest samopomoči je bila v Mariboru do zadnjega časa popolnoma mrtva. Vziveti jo skuša gradbena akcija, v zadnjem času posebno, Kreditna in stavna zadruga »Mojmir«. Bilo je upanje, da se ji to posreči že letos. Toda razen popolne brezbrige Beograda za usodo svoje severne granice (prečno za gradbeno loterijo je Beograd odbil že četrtič), so za letos to upanje pokopali — vinotočili. Da, ravno vinotočili »Pod vejo« se vsako nedeljo po grlu poganjajo milijoni krvavo zaslužnega ljudskega denarja.

Ne bom razgrinjal pred gosti naših »žvihu grobov«. Pustim ob strani vse, kar cika na idealizem in čut človeštva. Pred seboj imam le našo industrijo, obrt in trgovino. Kako lepo razvito je to polje v Mariboru. Človek, ki je bil priča, kako je to polje v kratkem času postalo plodonosno, mora biti ponosen nanje, ki so na tem polju v svojem znoju brez vladne pomoči orali ledino.

Ampak jaz sem po svojih izkušnjah in vsakdanjih dokazih žalostnega poginjavanja onih brez strehe, brez zdravega stanovanja, prepričan, da čas ni več daleč, ko bo vse to danes še krasno polje našega narodnega gospodarstva ostalo puisto, prazno. Če ni zdravih moči, četudi mlade generacije že sedaj leze v grob, kdo naj opravlja to težko delo in za koga naj se poraja produkcija obrti? Če se mesto ne razvija, če naj ostane obmejno gnezdo in gnezdišče za vselitve in živih v neme grobove? Morda mislite za tak slučaj na finančno in delovno moč iz inozemstva? Recimo, da se inozemski kapital odloči na takih gnezdiščih zgraditi novo življenje, kar pa dvomim, ali pa bo to še naš Maribor?

Vsa naša industrija, obrt in trgovina ima čisto iz samolastnih interesov vzroka dovolj, da obrne svojo pozornost ne le na razvoj svojih obratovališč, nego v prvi vrsti na stanovanjski razvoj mesta. Vsako podjetje naj si prisvoji kalkulacijo, nauk o kroženju denarja iz vsake najmanjške hišice v korist celoti!

Od naših gostov pa bi želel, da prinese v naš lep Maribor ponos svojih mest in krajev, ponos namreč, da tudi oni srečni v svojih domovih resno pomagajo na razvoju mesta, da ne žive kot troli v uljnjaku in ne izginejo iz življenja, ne da bi k zgradbi razširjenja mesta tudi sami donasali kamen za kamen.

Želel bi, da vnanjci in tujci našim Mariborčanom položijo res na srce opomin:

Ako nočete zidati hiš za druge, si kolpite grobove tudi zase!

Dopisi.

Od Drave. Ker se šolsko leto 1923-24 začne po vsej državi s 1. septembrom, hočejo nekateri začeti na Sp. Štaj. s štrajkom. Zdi se, da so nekatera posvečeni gospodje tudi za to. Pozor oblasti. Zakaj bi ta začetek šol. let. bil ravno v naših krajih nemogoč, so po drugih krajih v enakih razmerah se že davno privadili v to. Ne dajte se v štrajk zapeljati.

Iz spodnje Dravske doline. Dopis »Sentsjurskega anos-a: Očistimo hišo« v »Taboru« z dne 14. tm., da nastopajo po deželi temni elementi — to je mestni stopaži itd. — je popolnoma resničen. Tudi tukaj se že prikazujejo taki, ko kmet spravlja razne pridelke in ima kruha in drugega dovolj. Primuzajo se po dva, ali po trije zelo pohlevno k boljšim ničam — navadno v slabi slovensčini rekoč, da so v Mariboru malarji, pleskarji in drugo, a ker se malo zida, morajo si iskat dela po deželi, da se prehranijo. Pravijo, da gredo dalje kam, a navidezno primejo za vsako delo ter se z vsem zadovoljujejo po več dni pri enem gospodarju. Tožijo, kako hudo je v mestu. Nekateri so zelo zgovorljivi, ogledujejo v prostem času okolico, celo za cerkve se zanimajo ter begajo naše nevedno ljudstvo. Nikdo se ne briga, ali imajo kako skazanje (dokumente) in se nikjer ne prijavijo. Na tihem gotovo ščunvajo in zaslepljajo ljudi, kjer vidijo, da so varni. Mogoče bodo prišli s časom, da si sami vzamejo, kar ni njihovo. Ljudje in občine naj take ljudi dobro pregledajo, nezanesljive ali sumne zavrnejo in orožnikom naznanijo, da jih odženejo in si doma potrebni delavci raje kruh zaslužijo.

Klapan. II.

Mala nedelja. Narodno kulturno društvo priredi o priliki otvoritve električne razsvetljave v društvenem domu pri Mali nedelji v nedeljo 2. septembra ljudsko veselico, ki se vrši ob vsakem vremenu. Vprizori se narodna igra »Domene« s petjem in tamburanjem, prosta zabava s plesom, ribolov na suhem itd. Za okrepčilo po zmernih cenah je preskrbljeno. Začetek točno ob 4. uri popoldne. K obilni udeležbi vse vladno vabi — odbor.

Mariborske šole.

Na deški meščanski šoli v Mariboru je pričetek ponavljalnih izpitov v sredo, dne 5. septembra tl. ob 8. uri. Izpiti trajajo po potrebi do petka, dne 7. sept. Vsi dijaki, ki hočejo položiti izpit, se morajo zglasiti prvi dan, na vsak način pa v teku navedenih treh dni izpitovanja. V teh dneh se vršijo tudi morebitni drugi izpiti. V ponedeljek, dne 10. in v torek, dne 11. septembra je vpisovanje za vse razrede. Učenci, ki stopijo v I. razred, se morajo izkazati z zadnjim šolskim izpričevalom, krstnim listom, domovnico in z izpričevalom o cepljenju. V I. razred se sprejmejo učenci, ki so dovršili 5. šolsko leto in imajo v jeziku i računstvu vsaj red »2«; v drugih predmetih bodi povprečni red takisto »2«. Iz okoliških občin bo sprejetih le toliko učencev, kolikor bo dovoljeval prostor. V sredo, dne 12. septembra je ob 8. uri božja služba, v četrtek, dne 13. sept. pa pričetek rednega pouka. Ker je viš. šol. svet v odloku z dne 2. avg. 1923, št. 6781 odmeril za izpitovanje in vpisovanje zadosti dolgo dobo, se ravnateljstvo ne bo oziralo na poznejše prijave glede izpitov ali vstopa. — Ravnatelj.

Naše šole.

Začetek šolskega leta 1923-24 na deški meščanski šoli v Ptujju. — Vpisovanje v I. razred se vrši za šolsko leto 1923-24 dne 11. septembra od 9.—12. ure predpoldne v pisarni ravnateljstva, Pannonska ulica št. 5. Učenci morajo priti v spremstvu staršev ali njih namestnikov. Prinesti morajo s seboj krstni izpisek in izkaz odnosno šolsko naznanilo z dobrimi redi o dovršenem 5. šolskem letu. Sprejemnih izpitov za I. razred ni, nego se sprejme vsak učencev ljudske šole, ki je dovršil z dobrimi uspehom 5. šolsko leto. Ponavljalni izpiti se vrše 8. in 10. septembra ob 10. uri predpoldan. Dne 12. septembra je služba božja ob 8. uri predpoldan. Dne 13. septembra se prične redni pouk. — Ravnateljstvo.

Na meščanski šoli v Ljutomeru se sprejme v I. razred še nekaj dečkov, ki so dovršili z dobrim uspehom 5. šolsko leto. Stariši, posebno kmetski, poslužite se ugodne prilike, pa z razmeroma majhnimi stroški priskrbite svoji deci boljše izobrazbo! Oglasiti se je s šolskim naznanilom in krstnim listom, pri ravnateljstvu.

Na meščanski šoli v Ljutomeru se prične v novo šolsko leto z vpisovanjem za I. razred dne 11. sept.; dne 12. sept. je šolska maša in se vrše ponavljalni izpiti; dne 13. sept. pa se začne z rednim poukom.

Sokolstvo.

O Odbor sokolskega društva v Mariboru vabi vse brate in sestre, da se udeležijo celodnevne izleta k Mariborski koči v nedeljo, dne 26. tm. Zbirališče točno ob 5. uri zjutraj pred Narodnim domom. Udeležba v civilu z društvenim znakom. Povratek je na Ruško kočjo in od tu v Ruše z večernim vlakom v Maribor. Ker je to letos poslednji izlet, je želeli čimštevilnejše udeležbe. Zdravo — Odbor.

Kultura in umetnost

x Časopis za zgodovino in narodopisje. Izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru. Leto XVIII. Uredil prof. Fran Kovačič. Maribor 1923. Ravnokar je izšel 2. snopiš »Časopis«, s čemer je 18. letnik žal zaključen. Žal — kajti »Časopis«, ki ga izdaja naše marljivo Zgodovinsko društvo, izpolnjuje tako važno vzel, da moramo ne le v znanstvenem, ampak tudi v narodnem interesu obžalovati, da izhaja v skrcenem obsegu. Letošnji drugi in zadnji snopiš prinaša nadaljevanje in konec

M. Premronove razprave »Nekaj dokumentov o glagolici na Slovenskem«. Dr. J. Glonar nadaljuje z objavljanimi dokumentov o literarnih odnošajih med štajerskimi Slovenci in Nemci v predmrtni dobi (korespondenca Davorina Trstenjaka). Važnega pomena je obsežna razprava našega priznanega zgodovinarja in »Časopisovega« urednika g. prof. Franca Kovačiča: »Problemi ob zori naše zgodovine«. Pisec je obdelal v lahko čitljivi a strogo znanstveni obliki več aktualnih zgodovinskih problemov, ki jih mnogi spletajo z današnjimi političnimi boji. Najprej slede pripombe k problemu o prihodu Hrvatov in Slovencev z ozirom na neko razpravo hrv. zgodovinarja prof. Šišića; zatem se pisec bavi s početki slovenske zgodovine, k čemur mu je dala vzpodbudo polemika med dr. Hauptmannom in dr. Malom (»Njiva« — »Čase«). — Tretji del je posvečen zgodovinski filozofiji. O našem problemu sklepa g. prof. Kovačič sledeče: »Nauk naše zgodovine je jasen. Stara srbska država je olajšala delo zunanjim sovražnikom, ker jo je oslabila znotraj neprestana borba med azijskim despotizmom ž njegovo bizantsko korupcijo z ene strani, z druge strani pa sredobežnimi tendencami egoističnih potentatov. Slično so Hrvati napravili svojo državo, kolikor ni tu odločevala železna sila danih historičnih razmer, vsled egoizma svojih velikašev, katerim so plemenski interesi bili le preteveza za njih osebno koristoljublje. In tistim, ki Slovincem svirajo melodijo »popolne neodvisnosti«, pravi zgodovina, da je naša zemlja le prehod za sosede in nam torej ne preostaja drugo, kakor živeti skupaj z onimi, ki sede ob spodnji Savi in Donavi, ali pa z alpskimi deželami, kjer izvirajo naše reke, oziroma z Italijo, ki si je iz zgodovine dobro zapomnila, kje so bili nekdanj »fines Italiae«. V zadnjih dveh slučajih je naš narodni pogin neizogiben. Tu ne pomaga izgovor, da smo se vkljub tujemu pritisku vendar ohranili 1000 let. Ohranili smo se le v bornih drobcih, nove razmere s svojimi velikanskim prometnim aparatom pa so povse drugačne kakor stare, ko je masa ljudstva živela na deželi patriarhalno življenje. V velikanski svetovni tekmi se morejo ohraniti le veliki in močne skupine.« S temi besedami je pisec dobro zavrnil pretirane in zaslepljene oznanjevalce »popolne slovenske samostojnosti«. — V izvestjih objavlja dr. P. St(r)msk) odlomke prof. Štrekljove korespondence, dr. T. K. Lukman notico o gradu Ojstrici in gori Krvavici, dr. P. St(r)msk) zanimivo literarno analizo Levstikove pesmi »Opomin k veselju«, nakar sledita dva krajša prispevka in poročila o novih knjigah. »Časopis za zgodovino in narodopisje« toplo priporočamo našemu izobraženstvu. Plačuje se z udnino »Zgodovinskega društva«, ki iznaša za leto 1923 20 Din. Za prihodnje leto bo z ozirom na rastočo tiskovno draginjno povišana.

x Ivan Albrecht: Ranjena gruda, povest, Splošna knjižnica št. 1. V Ljubljani 1923. Izdala in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. Ta knjiga je prvi zvezek nove »Splošne knjižnice«, ki je začela izhajati v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani. Povest »Ranjena gruda« našega že dobro znanega pisatelja I. Albrehta, ki je izšla kot prvi zvezek te knjižnice, je po svoji vsebini, tendenci, ter po svojem gladkem slogu zelo zanimiv pojav v naši pripovedni književnosti izza zadnje dobe, ki žalibog izkazuje veliko vrzel glede obširnejše zasnovanosti izvornih pripovednih spisov. Posebno zanimanje pa bo »Ranjena gruda« vzbudila tudi radi svoje aktualne vsebine, ki razmotriva pereče moderne probleme in posaga z drugim delom v vojno in povojno — o kupacijsko dobo, ki je bila za naše primorske kraje na splošno in za mnoge posameznike tako usodepolna.

x Prosvetna knjižnica »Kluba napred. slov. akademikov v Celju«. Občinstvo opozarjamo na 3. zvezek »Prosvetne knjižnice«: Dr. M. Dereani: »Zdravstvena vzgoja mladine«, ki jo najtopleje priporočamo vsem roditeljem in vzgojiteljem. Izšel je tudi že 4. zvezek: Dr. Volavšek: »Solčne in zračne kopeli«, ki obravnava velezanimivo in zelo aktualno snov. Knjižice se dobijo v nadrobni razprodaji v trgovini Goričar in Leskovšek v Celju, v večjih množinah pa pri »Klubu napred. slov. akademikov v Celju, Narodni dom III.

Mariborske vesti.

Maribor, 25. avgusta 1923.

NA ČAST POKROVITELJA IN OBETNE VZORČNE IZLOŽBE NJ. V. KRALJA

Prirodi uprava izložbe v ponedeljek 27. avgusta zvečer ob 18. uri veliko narodno slavlje v dobrodelne namene v izložbenih prostorih. Zelo bogat spored. Vstopnina 5 Din. za osebo.

UPRAVA INDUSTRIJSKO OBETNE VZORČNE IZLOŽBE RAZGLAŠA,

da izgube vse permanentne vstopnice z 26. tm. ob 24. uri svojo veljavo. Ker se podaljša izložba na izrecno željo Nj. Vel. kralja za cel ponedeljek dne 27. avgusta, je treba, da si vsak, ki želi v ponedeljek vstop v izložbo, preskrbi v pisarni izložbe posebno za ponedeljek veljavno vstopnico. To velja tako za občinstvo, kakor za razstavjalce in člane uprave.

mi Poročil se je gospod Franjo Pergler tovarnar v Mariboru z gospodično Marico Repolusk, posestnico iz sv. Jurija ob Pesnici. Obilo sreče!

mi Imenovanje. Za obmejnega policijskega komisarja v Mariboru je imenovan g. dr. Albin Juhart.

mi Milijonska poneverba pri mestnem električnem podjetju. Včerajšnja »Straža« ve poročati, da se pri mestnem električnem podjetju odkrili milijonsko poneverbo, ki jo je zakrivil nek Giger, uslužbenec pri električnem podjetju. Izvrševal je privatnim strankam instalacije, denar obdržal za se, material pa jemal iz občinskega skladišča. Na ta način povzročena škoda, ki jo trpi mestna občina, se glasom »Stražinega« poročila ceni nad 1 milijon kron.

mi Slovenski mojstri, ki rabijo pridne fante za učence, se naprošajo, da se zglasijo pri tvrdki Vračarič & Sorn v Jurčičevi ulici 11, katera preskrbi brezplačno pridne fante za čas 3-4 let. Gre v prvi vrsti za otroke, katerih stariši so žrtve svetovne vojne. Jugoslovenci, oddolžite se tem žrtvam na ta način, da napravite iz njihovih otrok pridne mojstre!

mi Restavracija v Narodnem domu je sedaj popolnoma renovirana. Urejena sta dva lokala za klube, na razpolago je keglskišče. Točijo se prvovrstna vina, za jedila pa skrbi izborna kuhinja. Abonenti se sprejmejo vsak čas na hrano.

mi Ljudski knjižnica je daroval njen stari podpornik in prijatelj gosp. Lipče Gantar, vodja hotela »Pri zamorcu«, lepo zbirko knjig. Bodi mu izrečena javna zahvala z željo, da bi našel obilo posnemovalcev.

mi Studijska knjižnica je za časa poletne odprta dnevno od 9. do 13. ure. Izvzemši nedelje in praznike ter dostopna vsemu občinstvu.

mi Novi zobotehnični atelje v Mariboru. Te dni je otvoril na vogalu Frankopanova-Valvazorjeva ulica nov zobotehnični atelje g. Makso Wolf. Novo podjetje, ki izvršuje vsa zobotehnična dela, kakor zlate krone, umetne zobe, zlate mostičke in izdelave iz kavčuka izvrstno, solidno in po zmerni ceni, bo gotovo dobrodošlo prebivalcem onstran Drave, kjer so doslej tako pojdete zelo pogrešali. Podjetje toplo priporočamo.

mi Poprava pločnikov. Kljub temu, da je v proračunu precejšnja postavka za popravo pločnikov, se je letos v tem oziiru storilo mnogo manje, nego lani. Ne dvomimo, da je temu v veliki meri kriva splošna druginja, reči pa moramo, da bi se kljub temu lahko popravilo več pločnikov, kakor se jih je. Vsa hvalevredna pa je metoda popravljanja s cementnim tlakom, kakor se to vrši na Koroški cesti. Prebivalci Koroške ceste bodo slavnemu mestnemu magistratu gotovo zelo hvaležni, da se jih je končno vendarle usmilil.

mi Kavarna »Promenada«. Dnevno od 19. ob nedeljah in praznikih od 16. ure koncert prvovrstne salonske godbe ob vsakem vremenu. Izvrstne pijače, sladoled in domače pecivo.

mi Nova tovarna kandičev. Kakor izvevamo je g. Fr. Rozman ustanovil v Mariboru Aleksandrova c. 57 novo tovarno kandičev. Priznana solidnost in podjet-

nost lastnika, nadalje najmodernejši obrat nam nudi sigurnost najfinejšega izdelka, zato priporočamo tvrdko najtoplejšel!

mi Umrli v Mariboru. Dne 22. avgusta Rajmund Lešnik, 2 leti, otrok železničarja, Mlinska ulica 11; 23. avgusta Julijana Stern, posestnica, 29 let, bolnica.

mi Nočno lekarniško službo v Mariboru ima prihodnji teden »Magdalenska lekarna«, Kralja Petra trg.

mi Kavarna v mestnem parku. Dnevno od 17. do 19. ure in od 20. do 24. ure koncert. Sladoled in domače pecivo.

mi Mestno kopalnišče je izven nedelje in ponedeljka vse dni v tednu odprto. Parna kopalj je ob sredah in petkih za dame, ostale dni za gospode. Občinstvo se opozarja, da mu v prvih kopalnih dneh ni treba čakati na kopalj. Kopalnišče je odprto od 10. ure do 19. popoldne, blagajna pa do 18.

mi Cirkus Cossmly. Danes v soboto ob 20. uri svečana otvoritvena predstava. Jutri v nedeljo dopoldne ogled zverin. Predstave ob 14. in 20. uri.

Sport.

KOLESARSKA DIRKA ZA PRVENSTVO MARIBORA.

Dirka okoli Pohorja, 156 km.

V petek zvečer so se na poziv kolesarskega kluba »Edelweiss« sestali v hotel upri »Zamorcu« zastopniki vseh mariborskih kolesarskih klubov in sicer zastopniki »Peruna«, »Delavskega kolesarskega kluba« in »Edelweissa 1900« v svrhu dogovora glede prireditve kolesarske dirke za prvenstvo Maribora. Po zelo živahni debati je bil sestavljen poseben odbor, ki je sestavil sledeč spored.

Dirka za prvenstvo Maribora se vrši dne 16. septembra tl. na progi okoli Pohorja in sicer Maribor - Konjice - Slovenjgradec - Dravograd - Maribor. Proga meri 156 km. Start ob 6.30 pri kilometru 134 na Tržaški cesti (pred gostilno Roth), cilj pri kilometru 1 na Koroški cesti. Dirka se vrši ob vsakem vremenu.

Zmagovalci dobe in sicer I. zlato, II. veliko in III. malo srebrno kolajno. Razen tega je določenih šest častnih daril. Vsak dirkač, ki dospe na cilj eno uro po prvem dirkaču, dobi še posebno časovno kolajno. Prijave dirkačev sprejema hotelir Halbwidl od 24. avgusta do 14. septembra do 20. ure zvečer. Izmenjava koles ni dovoljena. Prepovedano je vsako vodstvo z avtomobili ali motorji, kakor sploh vsaka podpora od strani spremljevalcev ali kogarkoli. Vsak dirkač vozi na svojo lastno odgovornost in ne prevzame odbora nikake odgovornosti za morebitne nesreče. Po raznih krajih bodo postavljene kontrolne postaje.

V dirkalni odbor so bili izvoljeni sledeči gg.: predsednik Horvat (Edelweiss), podpredsednik I. Lorbek (Del. kol. dr.), podpredsednik II. Hlebs (Perun), tajnik Kavčič (Perun), blagajnik Halbwidl (Edelweiss); odborniki: Kumere (Perun), Sušič (Edelweiss), Jarc, Košuta (Delav. kol. društvo).

Po dirki velika povorka po mestu z godbo. Popoldne priredi klub »Perun« veliko veselico na čast zmagovalcem oziroma prvaku Maribora.

mi ISSK Maribor : JSK Orient, Sušak. O prvaku Sušaka in Primorja JSK Orient smo dobili poročilo o zadnjih njegovih uspehih in sicer je tekmoval s sledečimi rezultati: dne 27. maja tl. proti Gloria, Reka 2:1, 15. junija tl. napram prvaku Julijske Benečije Olimpija, Reka 2:1; 12. avgusta tl. pa je premagal v prvenstveni tekmi Viktorijo, Sušak s 6:0. — SK Maribor bo imel tedaj napram sebi silnega nasprotnika. Obe postavi moštev še naznanimo.

mi Training ISSK Maribor je za prvo in rezervno moštvo v ponedeljek, sredo in petek vsikdar ob običajnem času.

V nedeljo na razstavišču VELIKA LJUDSKA VESELICA S PLESOM IN KRASNIM VZPOREDOM

Objave.

mi Dramski odsek Jugoslovenske Matice v Mariboru, ki bo pričel z delovanjem začetkom septembra tl., vabi k pristopu vse one gospode in gospodične, ki imajo veselje in umevanje do dramske umetnosti. Z ozirom na važni prosvetni in narodni pomen tega delovanja se nadeja gori imenovani odsek obilnega odziva. Priglasijo se sprejemajo od srede 29. avg. do sobote 1. sept. med 19. in 21. uro v pisarni Jugoslov. Matice, Sodna ulica 32.

mi Mestno kopalnišče ostane prihodnji teden in sicer od 27. avgusta do 3. septembra radi čiščenja kotla zaprto.

mi Glasbeno društvo »Drava« poziva vse svoje pevce in pevke, da se v petek dne 24. ob 20. uri zberejo pred Götzm, odkoder je odhod na razstavo. — Odbor.

mi Peveci društva »Jadranc« priredijo v nedeljo dne 26. tm. v slučaju lepega vremena izlet v Rošpah. Vabijo ostale člane in prijatelje društva. Zbirališče ob 14. uri na Trgu Svobode.

mi Klub kolesarjev in motociklistov »Perun« v Mariboru opozarja vse svoje člane na sestanek, ki se vrši danes v petek zvečer ob 20. uri v hotelu pri »Zamorcu«. Važen dnevni red! Polnoštevilna udeležba nujno potrebna! Pridite vsi!

mi Hotel Halbwidl. Danes koncert v slučaju slabega vremena v lokalitetah.

mi Legitimacije za graški velesejem, ki se vrši v času od 1. do 9. septembra v Gradcu, se dobe tudi pri ravnateljstvu Mariborske tiskarne d. d., Maribor, Jurčičeva ulica 4. S to legitimacijo ima vsak posetnik pravico do 50% znižanega vizuma, ter lahko z vozovnico osebnega vlaka potuje tudi v brzo- in D-vlakih. Legitimacija velja kot vstopnica v sejsmske prostore.

mi Navodilo za Praški velesejem, ki se vrši od 2. do 9. septembra. Legitimacija stane 25 D. prištevši pristojbino za kolek. Kolkovanje za I. razred 2 čK, za II. razred 1 čK, za III. razred —.50 čK. Znižana vožnja velja za vse vlake osebne in brzovlake, izvzeti so samo ekspressni vlaki. Osebe pod 18 let nimajo pravice do znižane vožnje. Popust je 83% na čehoslov. železnicah, ki velja od 28. avgusta do 14. septembra ter velja samo po najbližji ruti od bivališča posetnika. Popust na progah juž. železnice 50%. Vožnja se sme prekiniti samo enkrat v območju ČSR železnice. Na podlagi legitimacije morajo ČSR konzulati izdati vizum na potni list s 75% popustom. Legitimacije se dobe tudi pri ravnateljstvu Mariborske tiskarne dd., Maribor, Jurčičeva ulica 4.

mi Velika ljudska tombola v prid skladi za nakup avtomobila za brizgalno Prostovoljnega gasilnega društva na Pobrežju pri Mariboru se vrši v nedeljo dne 2. septembra tl. v gozdu g. Holca na Gornjem Pobrežju, dohod iz Nasipne ulice pri hišah gg. Schwentner in Čeh. S tombolo je zvezana tudi gozdna veselica z godbo, plesom in drugim raznolikim razvedrilom. Za okrepljena je vsestransko poskrbljeno. Začetek veselice ob pol 3. uri popoldne, začetek tombole ob 5. uri popoldne. Vstopnina 5 din. za osebo. Tablice za tombolo po 1 dinar komad se dobijo pri gg. trgovcih na Pobrežju od danes naprej. Tombola je bila že nastavljena na spored zadnje veselice dne 8. julija, društvo pa vkljub temu, da je napravilo tozadevno prošnjo že 6. aprila, ni pravočasno dobilo dovoljenja, ampak šele 10 dni po veselici. Seveda veljajo že takrat kupljene tablice tokrat, kar naj p. n. odjemalci blagohotno vpoštevajo. Jugoslovanski »Amschimmel« pač res počasi krevsa. Ker je čisti dobiček namenjen za okrepitev avtomobilskega sklada, prosji za mnogobrojni obisk — načelstvo.

mi Muzejsko društvo v Ptujju proslavi v času od 1.—4. septembra tl. svojo tridesetletnico s sledečim sporedom: Sobota, 1. septembra: Popoldne prihod in sprejem gostov; nakazilo prenočišč. Nedelja, 2. septembra: Ob 9. uri: Slavnostna seja v mestni posvetovalnici; ogled mesta. Ob pol 13. uri: Skupni obed. Ob 15. uri ogled mesta. Ob 17. uri slovesna otvoritev Mitreja na Zg. Bregu. Ob 20. uri slavnostni komerz. Ponedeljek, 3. septembra: Ob 10. uri seja radi kongresa v Splitu leta 1924. Ob pol 13. uri skupni obed. Ob 15. uri ogled gradu in eventualno predavanje. Ob 18. uri pogostitev na gradu. Torek, 4. septembra: Izlet k Žičkemu samostanu ali v Rogaško Slatino. K tej proslavi so povabljeni vsi naši zna-

menitejši zgodovinarji in arheologi; iz inozemstva pa vse one osebe, ki so si pridobile za Ptujski muzej in našo domaćo zgodovino posebnih zaslug. Dobrodošel pa je vsak, ki se zanima za muzejske vede. Odbor Muzejskega društva je prosil obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani, da veljajo vozovnice na vseh njenih progah tudi za vožnjo nazaj. Ker je upati, da se bo tej prošnji ugodilo, naj udeležniki vozovnic v Ptujju ne oddajo. Legitimacije se jim vpošljejo naknadno.

„ITO“ je najboljša zobna krama. Dobi se povsod.

Gospodarstvo.

mi Produktne borze 24. avgusta. Novi Sad: pšenica baška 335—355, srbijska 320—330, banatska 335, ječmen sremški 275, koruza baška 275, moka baška »0« 550, »2« 437.5. Beograd: pšenica 315, ječmen 265, oves 265.

mi Sejsmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 24. avgusta 1923 se je pripeljalo 188 svinj, 2 kozi in 1 ovca. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 200—250 D, 7—9 tednov stari 300—450 D, 3—4 mesece stari 450—550 D, 5—7 mesecev 700—750 D, 8—10 mesecev stari 925—1150 D, 1 leto stari 1625—2150 D, 1 kg žive teže 20—22.50 D, 1 kg mrtve 27.50—30 D, koza komad 225—250 D, ovca 275—300 dinarjev.

mi Izložbo živine in mlečnih izdelkov priredi Kmetijska družba za Slovenijo dne 8. sept. na Bledu.

mi Licitacija za dobavo mesa za mariborsko garnizijo za čas od 1. oktobra do 31. decembra tl. se vrši dne 27. avgusta ob 11. uri dopoldne pri Komandi mariborskega vojnega okrga (Dravska kasarna soba 17). Dnevna potreba 750—800 kg. Podrobnosti in pogoji so na vpogled pri navedeni komandi.

mi Licitacija za dobavo mesa za celjsko garnizijo se vrši 27. avgusta v pisarni Komande celjskega vojnega okrga.

mi Licitacija za dobavo mesa za garnizijo v Slov. Bistrici se vrši 27. avgusta v pisarni Komande mesta, Slovenj Bistrica.

mi Licitacija za dobavo mesa za ptujsko garnizijo se vrši 29. avgusta v pisarni Komande mesta, Ptuj.

mi Licitacija za dobavo mesa za garnizijo Dravograd se vrši 29. avgusta v pisarni Komande mesta, Dravograd.

L. Fajgelj:

Obrtnikom-neudeležencem razstave.

Industrijsko-obrtna vzorčna izložba govori o sebi sama. Štejem si v nalogo spregovoriti o negativnem delu obrtništva, ki se izložbe ni udeležilo, ker tudi ti zaslužijo pozornosti.

Razmišljanje, zakaj se obrtništvo ni čutilo razpoloženega udeležiti se kolektivne izložbe svojega dela v še večji meri, je dovedlo opazovalca obrtniškega gribanja do teh-le zaključkov. Vzroki ne udeležbe so sicer različnega značaja, vendar pa ne pogrešimo, ako položimo težišče negativnosti v pomanjkljivo vzgojo obrtnika. Po vzgoji delimo obrtnike v stanovsko opredeljene in neopredeljene, ker ta razdelitev tvori najboljše izhodišče za nadaljna raziskovanja. Prislne organizacijske opredelitve s tem ne mislimo. — Iz patrijarhalnosti, iz nekake rezerviranosti, deloma iz precenjevanja svojih in podcenjevanja tujih moči, deloma iz vzrokov, ki jim je izvor v duševnosti, se je izcimila tista navidezna brezbriznost napram vsakemu pokretu. In te navidezne brezbriznosti v istini ni. Lanska izložba je jasno dokazala, da je temu tako, ko je oživotvorila tiho konkurenco v izložbah posameznikov in povzročila takorekoč privatno tekmo. Bila je to metoda razcepilnih moči, metoda »viribus non unitis«. Letos ntegne biti pozoršiče morda neizpremenjeno, vsekakor z gotovostjo lahko pričakujemo sličnega vpliva izložbe na naše zamudnike.

Da razcepimo pojme, pojdimo v raziskovanju vzorčne zveze naprej. Vzroki neudeležbe zdaleka niso finančnega značaja, češ da bi udeležba na razstavi zahtevala od obrtnika kdo ve kolikih žrtev v novcu in blagu, ker ravno ob tej

prilike je kakor nikjer dana obrtništvu možnost, da omeji množino in poveča v zameno za to kakovost. Izložba je pač le vzorčna. Vzroki temeljijo v osebnosti obrtnikov. Prepričan sem, da se polovica obrtnikov-neudeležencev ni udeležila izložbe radi strahu pred javnostjo. To si ocer ni znak nesposobnosti obrtništvu, ampak znak nezaupanja v svoje delo v prisotnosti konkurenta, znak kapitulacije pri misli na neuspeh, na tankovestno žirijo, na bronasto kolajno. So ljudje, ki ne prenesejo sosesčine svoje stroke, ki vidijo v konkurenci samo svoje pogreške, kateri jim stopijo stoprav sedaj pred oči. Zaznamujemo to s kvarnim duševnim razpoloženjem, enakim onemu pri konfrontaciji na sodniji, pri istočasnem srečanju dveh potnikov v trgovini, pri vseh onih slučajih, kjer se umakne samozavest in prepričanje lastne vrednosti. Anomalija vzgoje ni samovzgoja. Posledica take vzgoje je malodušnost, usihanje energije v borbi za prvenstvo in kvitiranje pred slabejšim tekmečem. Na razstavi išče oko zaman obrtnikov, preizkušenih veteranov, ki bi z lahkoto posegli v konkurenco — in izostali so samo iz navedenega vzroka, iz nevednosti, da postane človek velik, le če je bil prej mal.

Drugi vzrok neudeležbe je občega zračaja, v kolikor moramo zaznamovati vpliv povojnih zmed na vse sloje. Polvojnja psihoza in z njo združene bolezni so obiskale tudi obrtniški stan. Mrzlična gonja za materijelnimi dobrinami, neopravičljiv strah pred morebitnim zastojem v kopičenju rezervnih in drugih denarnih skladov so prepojili obrtniški stan v trgovsko uzanco druge vrste. Obrtništvu je v primeru s trgovstvom produktivno. Spoj obeh pojmov bi sprva navidezno kazal, da se obrtništvu, prepojenega s hiperkultivirano trgovsko tendenco, mora polastiti neproduktivnost — a je narobe. Produktivnost se celo poveča, a v kvarnem smislu. Zadolžništvo in faktično neprimerno boljše uobnost trgovskega stanu sta odtujila

obrnika docela njegovi nalogi, vsled česar je stopil na pot kvalitativno slabejše, a kvantitativno močnejše produkcije. Povpraševanje po izdelanem blagu ni slabo, pa tudi izbirčno ni. Domačemu trgu je na razpolago sedaj vse drugo zaledje, ki zahteva manj natančnosti in lepote kakor skrčenje dobavnega rokai in obilica izdelkov. K čemu torej učinkovitih del, ko tudi tako gre? — Temu nazoru sledi mrzlično izkoščanje časa v pridobitvene svrhe, sledi pa tudi otopelost v prožnosti rok za finese; izolacija napram napredku ni marazem. Transplantacija duševne delovne sile na izključno ročno.

Dalje. Obrtnika tare pomanjkanje strojnega obrata. Resnica, da je nabava gonilnih in pomožnih strojev zvezana s težkočami, ali nedosegljiva ni. Elektrificiranje obratov je ravno pri nas v mnogih, slučajih naravnost lahko in čudna je antipatija do krasnih »mašincev z vrtilnim tokom, kakor bi bile v območju omrežja falske elektrarne mogoče. Stroj ne more nadomestiti roke, a tudi roka stroja ne. Kjer treba delu enakomernosti, hitrosti in sigurnosti, je stroj nenadomestljiv. Roka sledi živčnemu centru, včasih celo hipnemu duševnemu sunku — stroj je tega vpliva prost. Kar mu odmeriš, izvrši, le na tem je, kako mu delo odmeriš. — Konkurenca med posestnikom strojnega obrata in onim brez njega je danes že nemogoča. Elektrifikacija ali strojna preureditev obrata sploh je najboljša spričevalo za obrtnika, je visokoodstoten napredek.

Nazadovanje obrtniške inteligence povzročuje tudi omejitve ali vsaj težkoča posejanja inozemskih obrtniških krogov. Predvojni obrtniški kandidat je moral v svet. Dobre strani tega prostovoljnega emigrantstva so se zrealile v spoznavanju življenja sploh, posebno pa v nadaljni izpopolnitvi strokovne izobrazbe. Potujoči obrtniki in spe so nam prinesli mnogo pomlajenja in strokovne obnavitve. Danes je pot od učenca do obrtnika kratka in brez interesantnih postojank. Zato je tudi produkt dela nein-

teresanen. Tip pravega izkušenega obrtnika, krščenega doma in birmanega na tujem, misli izginiti. Vse strokovne šole ne dajo zadoščanja temu vprašanju. V vrste našega obrtništvu mora zopet priti želja po popotni palici (izražam se tu tako le iz pijetete do poezije »Handwerksburschae), mora priti pomlad, ki bo posečal tuje delavnice, da ne zvapnenimo.

In še to. 90 odstotkov (morda še več) našega obrtništvu nima knjig strokovne literature. Zato zdrknejo tako zlahka vse pridobitve novih izumov in pripomočkov mimo obrtniške inteligence v pozabnost. Vsi importirani specialisti ne izravnaajo te izgube, ker je osirotelost izobrazbe, kakor bi jo zahteval čas, preobila. Z obrtno šolo in nadaljevalnimi tečajji še ni zaključen kurz učenja, z odhodnim spričevalom ni še utemeljena upokojitelje glave. Obrtništvu, ki tega ne uvideva, ni za konkurenco.

A da ne podtaknem vse krivde po večini obrtništvu, navedem še vzrok druge vrste. Naše umetništvo ne čuti potrebe, da bi stopilo k obrtniku. Odkod naj vzame obrtnik načrtov za dela fine kakovosti? Jemlje jih iz nemških cenikov in ilustracij. Ti so menda edini literarni zaklad naših ateljejev, delavnic in obrtniških obratov. Pri nas išče zastoj umetniškega koncepta, obrtniki morajo za posebna dela celo v inozemstvo po načrte. Poglejte inozemske proizvode! Moralna opora bi bila našemu obrtniku, če bi lahko posegel po domačem vzoru in opustil enkrat že tisto nesrečno kopiranje in prikrojavanje tujih škie. Ker čas hiti, prihaja obrtništvu z izdelki 5 minut prepozno — zadnja novost so.

Obrtniki, ki se razstave niste udeležili! Iskrene so te besede. Pojdite v razstavo, oglejte si jo natančno. Ne iščite tam samo dlake v jajcu, ne primerjajte se kot užaljeni po svojih zmoglostih z razstavljalci, marveč odnesite z razstave okrepitev svoje volje, smisel za napredek in neomajen sklep bodočega premišljenega, samozavestnega dela. Ven

iz mrtvila in kvarne družine v javno delo, da ustvarite splošen nov tip našega obrtnika, ki je prelomil z očanskimi navadami in gazi novo pot poleg izhujene poti bivšega prednika.

ČEVABČICI, RAŽNJIČI, GJULBAŠLIJE

sprski specialiteti peči će se i prodavati : : na prostoru : :

MARIBORSKE IZLOŽBE

Razno.

Konferenca v rodbini Hohenzollerncev. Zadnji čas so angleški listi že večkrat prinesli zanimive podatke o tajinstvenih konferencah in obiskih v Doornu, sedanji »rezidenca« nemškega eks-kaiserja. Ugotovljeno je, da se je tam v zadnjem času vršil velik rodbinski svet Hohenzollerncev, kateremu so prisostvovali celo oni člani rodbine, ki se zadnji čas niso preveč lepo gledali. V Doornu so prispele tudi nekateri znani predstavniki monarhistične ideje v Nemčiji. Baje je bil tam tudi sam Stinnes. Velik alarm je vzbudila v zavezniških krogih vest, da je v Doornu priplula tudi neka misteriozna jahta, zelo podobna nekdanji jahti »Hohenzollern«, na kateri je Viljem kot cesar velikokrat potoval. Jahta je še vedno v bližini Doorna in jo holandske oblasti mirno trpe. Naj-novejša senzacija pa je, da se je krog posestva Doorn pričel dvigati velik plot, 4 m visok, tako da se od zunaj ne more videti, kaj se v dvoreu in okolici godi. Zavezniški listi zahtevajo ostro kontrolo nad temi mahinacijami ter obtožujejo holandsko vlado, da preveč skozi prste gleda in gre na roke nemški cesarski obitelji.

Zobozdravnik 1815
DR. F. KARTIN,
Maribor, Slovenska ulica 9
od 28. avgusta naprej zopet ordinira

Klub-Bar
Dnevno ob
22. uri 22.
gostovanje umetniškega ansambla:
Poldi in Baren
Fran. Haloszeva
Slavinette duo
Mme. de Corffu
HUGO - HUGO
Vstop prest. 1796
Lože se lahko rezervirajo.

Migljenična brivnica se vsem priporoča. Prvovrstna postrežba. Vjekoslav Gjarin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Prvovrstna čevljarska delavnica R. Menjac, Maribor, Jurčičeva ulica 9, sprejema vse vrste naročil po meri in vsakovrstna čevljarska popravila. Cene zmerno. Postrežba solidna. 1118 20-22

Izletniku se priporoča gostilna Zvonke Mesarič v Sped. Selnici ob Dravi, Zel. pest. Ruše. 1587 10-3

Enonadstropna hiša, s krasnimi kletmi, že vpelano vinskotrgovno, jako solidno delana in lepim vrtom v Ljubljani, se zamenja za istotako, če mogoče v prometni ulici v Mariboru. Več se poizve v trgovini L. Balač, Grajski trg št. 3. 1730 10-16

Lepo vinogradno posestvo v Zaverhu v Slov. goricah na prodaj. Frane Krajnc, Sv. Rupert, pošta Sv. Lenart. 1826 2-1

Ene dvocevna lovska puška, kaliber 16, na prodaj. Naslov v upravi »Tabora«. 1822 2-1

Mala oznanila

Zakaj se uporablja Wrigleyjev žvečilni gumi pojasni današnja notica. 1793

Lokal, na ulici, v Mariboru. Blizu koroskega kolodvora. skupne 38 m², se odda za kak mirni obrat. Naslov v upravi »Tabora«. 1824 2-1

Dva manjša dijaka sprejme profesor v popolno okrho. Naslov v upravi. 1829 2-1

Ekzistenca brez znanja za preizvo: robe, katero mi danes iz tujih držav uvažamo in veliko carino, plačamo. Veliki stroj in reklama skupaj Din. 16'0'0. Naslov pove uprava »Tabora«. 1834

Genjenemu občinstvu naznanjam, da sem otvoril v Mariboru na Koroški cesti št. 1, prvo Mariborsko hitro popravilnico in izdelovalnico vsakovrstnih čevljev po zmeri cen, ter se najtopleje priporočam Ivan Pirč, čevljarski mojster. 1828 3-1

Lokal na prometnem kraju z inventarjem in stanovanjem eventuelno s pohištvo se takoj proda. Naslov pove uprava. 1831

Sprejme se 6 do 8 moških na dobro češko hrano. Frankopanova ulica št. 8, vrata 1. 1833

Kupi se dobro ohranjen glasovir ali pianino. Vprašati Aškercova ulica 3, pritišlje. 1829 2-1

Lepa ensdružinska hiša s 4 sobami, kuhinjo, delavnico ter pritliklinami, z velikim sadnim in zelenjadnim vrtom v bližini glavnega kolodvora se proda. Stanovanje takoj prosto. Event. se odstopi tudi samo stanovanje samskim gospodom. Naslov v upravi »Tabora«. 1833

Čepice po neverjetno nizkih cenah, srajce, kravate, klobuke, nogavice, poravnice, robe in ostalo modno blago prodaja brez konkurence modna trgov. B. Veselinovič & Komp., Maribor, Gosposka ulica št. 26. 1660

Jakob Kelc
5 MARIBOR :: STOLNA ULICA 5
Krojaški atelje za gospode, dame in vojaštvo. — Skladišče oblek. — Velika zaloga angleškega in češkega sukna. 1802

Alojz Pregled
Ruše pri Mariboru
Izdelovatelj vsakovrstnih damskih in moških oblek iz sukna, kamgarna i. t. d.
Specijalist vseh vrst usnatih oblek, klobukov, čepic, ročnih torbic i. t. d. 1801

SVICARSKA TVRDKA V AVSTRIJI!
F. OBERHÄUSLI & Co.
STROJNE TOVRN E IN LIVRNE
Bregenz a/Bodensee (Vorarlberg)

Moderni stroji za žage, polnojarmeniki, cepilni jarmeniki, vodoravni jarmeniki, strojna povprečna žaga za rezanje debel, krajline žage, nihalne žage, brusilni stroji, stroji za sekanje zob. Kompletna naprave parnih žag s transmisijami. 12-4 1504

Takojšnja dobava.

Prva slovenska slašičarna
Milan Kosér
Maribor, Slovenska ulica 2
se slavnemu občinstvu, kakor tudi obiskovalcem razstave najtopleje priporoča.
Prvovrstno pecivo! 1772 2 Postrežba točna!

J. TEMRL-a NASLEDNIK
RAZINGER & VENIER
Strojno stavbeno ključavničarstvo in avtogenično varjenje. Popravila vsakovrstnih ter parnih strojev. Izdelava vsakovrst. vodnih turbin.
MARIBOR, Volkmerjeva ulica šte. 6. 1747

Velesojm v Gradcu 1923
Blagovni vzorčni sejm, poljedelski sejm in razstava gasilskih in rešilnih potrebščin od 1. do 9. septembra.
Na podlagi lastnoročno podpisanih izkaznic graškega velesojma, katere se dobe po Din 40- pri
Mednarodni špediciji REI-KO,
MARIBOR, Vojašniška ulica 6
uživajo posetniki tega sejma 50% znižanje pristojbin za pošni vizum ter se z voznimi listki za navadne vlake lahko vozijo tudi v brzovlakih in D-vlakih in to tja in nazaj v dneh od 31. avgusta do 10. septembra. Pristopne izjave za registrirano d. z o. z. (G. m. b. H) Grazer Messe, kakor tudi posredovanje glede adrese materiala med sejmom in interesenti, ki bi hoteli stopiti v trgovske stike, prevzema: Mednarodna špedicija Rei-Ko, Maribor, Vojašniška ulica št. 6.

Priporočilo.

Priporočam se za izdelovanje vseh vrst oblik po meri za gospode in dame od proste do najfinejše vrste. - Priporočam tudi mojo veliko zalogo češkega in angleškega sukna, kakor tudi vseh vrst že gotovih oblik za gospode in dečke lastnega izdelka. Zagotavljam prav solidno postrežbo po primernih cenah in prosim 3-1 cenjenih naročil. 1808

Z-velespoštovanjem

FRANC CVERLIN

krojaški mojster

MARIBOR - Aleksandrova c. 28

Na znanje!
P. n. občinstvu na znanje, da prevzamemo vsa tapetniška dekoracijska in mizararska dela kakor tudi vsa popravila. - Tapetništvo in mizarstvo
Jagodič & Sajko
Maribor, Rotovški trg 3.
Odklikovani z zlato medaljo. - Sodniško zaprišeženi izvedenci. 1434
Novol Zaloga pohištva. Novol

A. VICEL

Maribor, Glavni trg 5
trgovina s hišnimi potrebščinami, emajlirano, pločevinasto in ulito posodo, porcelanasto, kameninasto in stekleno robo. Na drobno 1386

1457

**PODRUŽNICA
LJUBLJANSKE KREDITNE BANKE
V MARIBORU
CENTRALA V LJUBLJANI**

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split in Trst.

Sprejema vloge na vložne knjižice in tekoče račune proti najugodnejšemu obrestovanju. Provasa vse v bančno stroko spadajoče transakcije in izvršuje posebno borzne naloge hitro in pod najkulantnejšimi pogoji. - Ima prvovrstne zveze v tu- in inozemstvu.

Telefon št. 146 in 258. - Brzofajni naslov: „LJUBLJANSKA BANKA“

Poštni čekovni računi:

Ljubljana št. 11.258,
Zagreb št. 39.068.

Wien št. 180.041,
Praga št. 59.705.

**Inženersko elektrotehnično podjetje
Počivalnik - Zaveršnik in Saks**

Aleksandrova 44 **MARIBOR** Tržaška cesta 8

Naznanjamo slav. občinstvu in svojim cenj. dozedanjim naročnikom, da smo se v eno tvrdko združili ter uredili najmodernejšo delavnico na Tržaški cesti 8 in prodajalno na Aleksandrovi cesti 44. Izvršujemo vse vrste električnih del, gradnjo elektrarn, omrežij in daljnovodov, inštalacijo hišnih naprav itd. Motamo na novo vse vrste elektrostroje, transformatorje itd. Poslužujemo se najtrpežnejšega blaga in najboljših predmetov. Prosimo za nadaljnjo zaupanje ter se priporočamo. Vsako delo se solidno izvrši ter se jamči zanj.

Telefon 460 12-3 1726 Telefon 460

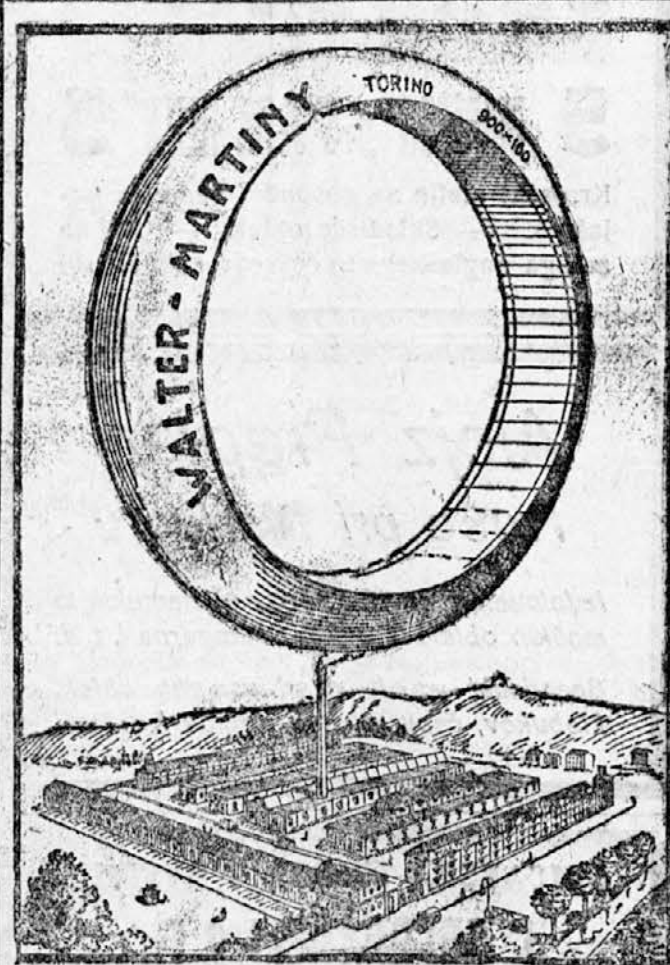
VINO CET
tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz prista vina. Zahtevajte ponudbo! Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji. Pisarna: Ljubljana, Dunajska c. 1a, II. nadstr. 1384

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

**ZALOGA PORCELANA IN
STEKLA** 1672

Prej BERNHARD - sin imejtelj
GUSTAV BERNHARD
MARIBOR - Aleksandrova cesta
NA VELIKO Telefon 30 NA DROBNO

„Svetla“

Telefon št. 133. **d.d.** Telefon št. 133.

PODRUŽNICA:
Maribor, Gosposka ulica 20.
CENTRALA:
LJUBLJANA, RIMSKA CESTA št. 2

PODRUŽNICE:
DUNAJSKA C. 20 MESTNI TRG 25
Beograd Zagreb

Tovarniška zaloga polnogumijastih obročev, pnevmatika in vsake vrste tehniških gumijevih cev, auto-cevi, auto-delovin vsakovrstnega auto-materijala
Na razpolago: Stiskalnica za montiranje polnogumijastih obročev.

Velika zaloga elektro-materijala.

Zastopstvo svetovnih tovarn.
Solidna in točna postrežba.
1661 Cene brez konkurence.

1685
Vseh vrst vino, žganje, špirit iz ARKOVE TOVARNE
rafinirani 96.7%, najfinejši, brez vonja, sirovi, gorljivi, vedno na skladišču po najnižjih cenah
„VINEA“ d. z LJUBLJANA - RUDNIK Telefon 5-18
O.Z.
COGNAC MEDICINAL Generalno zastopstvo tovarne „ARKO“, Zagreb
Tovarna špirta, kvasa, likerja, konjaka, etra. **TRIPLE SEC LIQUERS**

J. TRPIN

NAJCENEJŠA

MANUFAKTURA
MARIBOR GLAVNI TRG 9

Gostilna „Pri treh ribnikih“
vsako nedeljo praznih

KONCERT
ob vsakem vremenu začetek ob 15. uri. 18.7

ZOBE ohranite zdrave in lepe s priznano najboljšo **ITC-kremo**. - Zaloga na debelo in drobno v 1843 galanterijski trgovini

Drago Rosina
Maribor, Vetrinjska ulica 27

Lovci! Planinci!

Pristni tirolski lodni
in nepremočljivo blago za pelerine je došlo.

Franjo Majer, Maribor
Glavni trg 9. 1346

Karlo Jetzbacher d. d.
ZAGREB, Vlaška ulica 25. Telefón 4-90.

Mi zastopamo že nekaj časa najbolj znano tvornico

Automat. Guß-Stahlkugel Fabrik
6-6 vorm. Fr. Fischer 1190

ter dobavljamo vse vrste in velikosti

ležajev (Kugellager)
postavno skladišče Zagreb po brezkonkurentnih cenah.

ZAHTEVAJTE PONUDBE!
Kataloge pošiljamo interesentom brezplačno.

PATENT! Električni toplovar „Heureka“ za gospodarstvo, sanatorije, laboratorije in t. d. nepogrešljiv. Rabi električni tok le v funkciji in to ne več kot gladilnik. Priklopiti se da na vsak tok. - Posestnik patenta:

Marko Nerat
Maribor, Slovenska ul. 12

Prospekti in ponudbe na razpologo! — 1805 — Zahtevajte cenik!

Galanterija

drobnina, trikotaža

Samo na dobelo!

Gaspari & Faninger
Maribor 1047
Aleksandrova cesta 48.

Ne pozabi naročnino!

Podpirajte slovenske tvrdke!

NORICUMWERKE CLESS
GRAZ Steiermark

KOLESA NA ZOBE
4-4 in 1682
pogoni vseh vrst in velikosti.

Pristopajte k Jugoslovnski Matici.

Leseno pohištvo
Zelezno pohištvo
Tapetn. pohištvo
Pisarn. pohištvo
Posteljna oprava
Preproge
Zavese 1313
Blago za pohištvo
Posteljne perje

po izvanredno nizkih cenah v zalogi pohištva

Karol Preis
Maribor
Gospodarska ulica št. 20 (Pirchanova hiša)
Svoboden ogled
Ceniki brezplačno!

Slavenska banka d. d., Zagreb

Podružnica Maribor,
Aleksandrova cesta šte. 11

Delniška glavica Din 50,000.000*—
in rezerve preko Din 12,500.000*—
Vloge čez Din 125,000.000*—

Podružnice:
Beograd, Bielovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Sibenik, Vršac, Wien.

EKSPozITURE:
Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencija: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIACIJE:
Ljubljana: Slovenska banka.
Split: Jugoslovnska industrijska banka d. d.
Budapest: Balkan Bank r. t., Vaczi utca 35. 453

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

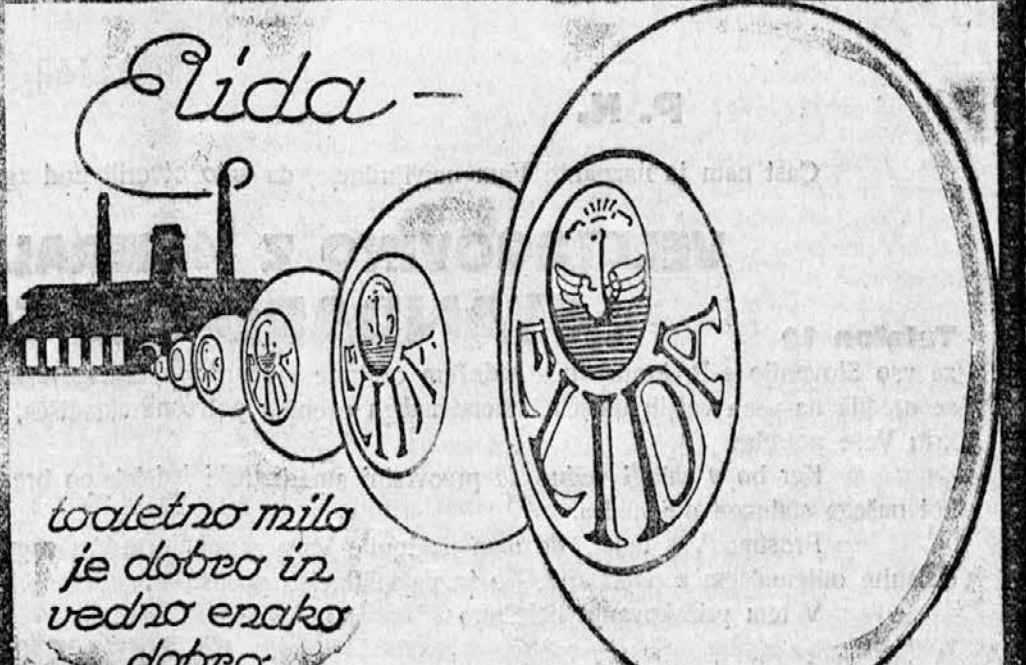
Oglejte si

v Mariborski industrijsko-obrtni vzorčni izložbi naše prvovrstne mizarske stroje in naprave za žage, izdelke najboljših nemških in avstrijskih tovarn.

Welker-Werke
WIEN X. 1146
Laxenburgerstrasse št. 12.

Lida

toaletno milo je dobro in vedno enako dobro.

ARKO COGNAC MEDICINAL

Otvoritev gostilne „Triglav“ v Studencih v nedeljo 26. avgusta 1923 popoldan.

Podpisani vljudno naznanjam, da otvarjam nekdanjo dobro znano Vlahovičevo gostilno v sedanji Slomškovi ulici št. 21 v Studencih. Nabavljam sem si prvovrstna vina in bom točil vedno sveže pivo ter skrbel vsak čas za dobra, topla in mrzla jedila. Na razpolago imam sobe za prenočišče ter pripraven prostor za balincanje.

Pri otvoritvi svira orkester studenškega „Sokola“.

Postrežba točna! Cene nizke!

Za obilen obisk se toplo priporoča

Franjo Stibilj,

gostilničar.

1820 3-4

TOVARNA KANDITOV FR. ROZMAN

MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 57
priporoča vse vrste kanditov (bonbone)
po najnižjih brezkonkurenčnih tovarn. cenah!
Zahtevajte cenike! 1831

Vinograd

v najbližji okolici mesta in najlepši legi proti gotovini na prodaj. Gosposka hiša s tremi sobami, kuhinjo, stiskalnico, kletjo, verando, vrtom in vinograjsko hišo. Velikost 6 oralov od tega dva orala vinograda, 3 1/2 orala sadovnjaka.

Jenti, Kamnica.

Anton Marušič

Pohištveno in stavbeno mizarstvo
Maribor, Frankopanova c. 9

Prevzema vsa v mizarstvo stroko
spadajoča dela od najenostavnejšega
do najkrasnejšega sloga. Specijalist
za lekarniške oprave. 1806

Gostilna „Mesto Trst“ in
„Dalmatinska klet“, Tržaška cesta 8
V nedeljo, dne 26. t. m.
od 15. do 23. ure

VELIKI KONCERT

ob vsakem vremenu. — Dobra kuhinja, izborna domača kakor tudi dalmatinska vina. Postrežba točna. Za obilen obisk se priporoča Hinko Cigoj. 1838

Tapetništvo, mizarstvo JAGODIČ & SAJKO

Zaloga pohištva

prevzame naročila po načrtih od zelo preproste do najfinejše izpeljave za notranje in zunanje dekoracije. Odlikovan z zlato kolajno. Sodno zaprisežen cenilec. Lastne delavnice in zaloga! 1840

Maribor, Rotovski trg 3, Slomškov trg 6.

KUHARICA

spretna in zanesljiva, katera se obenem tudi razume na gospodinjstvo, se sprejme proti dobri plači takoj. — Naslov pove uprava „Tabora“. 1842

Rabim za takoj

STROJNIKA

za Wolfovo parno lokomobilo, 28 konjskih sil, kateri mora biti popolnoma zmožen kakor tudi v popravilih stroja. 1841 Ponudbe na parni mlin

Peter Osterc, Beltinci, Prekmurje

Novo! Dežni plašči

od 450 Din. naprej, najnovejši vzorci, pravkar došli. Velika izbira perila, klobukov, čevljev, dežnikov, palc, hrbtnikov in sandal po konkurenčni ceni pri

JAKOBU LAH, Maribor, Glavni trg 2.

DOBAVLJAMO TAKOJ

po dnevni cenah s skladišča v ZAGREBU vsakovrstne stroje in orodje

za mizarje, tovarne pohištva, kolarje in žage, ključavničarje, mehanike in delavnice, za klesarje, za tovarne kleparskih in kovinskih izdelkov itd. Bogata zaloga transmisij, motorjev za olje in bencin, kakor tudi popolne opreme za varilnice.

ALAT I STROJEVI D. D.

KARL JETZBACHER, ZAGREB
Vlaška ulica 25. 695 18-10

Staro lito železo

kupujejo po najvišjih cenah
Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani

Specijalist za gumi

M. J. Nerat

Maribor, Slovenska ul. 12

priporoča vse higijenične, tehnične gumijeve izdelke, kakor prezervative „Aha“ specijaliteta, švedske galoše „Tretovna“, angleške pnevm. „Stepney London“ 8000 din garancije, ter vse druge gumijeve izdelke. — Popravilnica pnevmov galoš i. t. d. — 1804

P. N.

Čast nam je naznaniti Vam najvljudneje, da smo otvorili pod zgorajšnjim imenom

VELETRGOVINO Z MINERALOLJNIMI IZDELKI „STANDARD-OIL-COMPANY“

Telefon 10

za vso Slovenijo s Prekmurjem, s sedežem centrale v Mariboru, Slovenska ulica 2. V svrhu hitreje in točnejše postrežbe so se uredila na vseh večjih tržiščih imenovanega ozemlja potrebna skladišča, kjer Vam bo mogoče brez večjih stroškov iz bližine kriti Vaše potrebe.

Ker bo v zalogi vedno le prvovrstni ameriški izdelek po brezkonkurenčnih cenah, upamo pridobiti in obdržati Vas kot našega stalnega odjemalca.

Prosimo Vas tedaj, da nam naklonite Vaše zaupanje in Vas zagotavljamo, da se bomo vedno potrudili, ustreči našim čislanim odjemalcem z najkulantnejšo in najsolidnejšo postrežbo.

V tem pričakovanju beležimo

z odličnim spoštovanjem
SLAVENSKA AMERIKANSKA PETROLEJSKA
DRUŽBA Z O. Z.

ravnatelj: Avg. Žlahtič

1835